

Рецензії, хроніки та персоналії

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ІВАНОВИЧА ЗАВАЦЬКОГО (до 70-річчя з дня народження)

Чотирнадцять років як немає з нами людини світлої душі, фахівця в галузі фізичного виховання та спорту, справжнього професіонала, великого життєлюбця й оптиміста, доктора біологічних наук, професора Завацького Віктора Івановича. 19 вересня йому мало б виповнитися 70!

Віктор Іванович народився 19.09.1946 р. в селі Погіньки Ковельського району Волинської області. Закінчив Голобську середню школу Ковельського району Волинської області (1962 р.) та Львівський інститут фізичної культури (1967 р.). У тому ж році працював викладачем кафедри фізичного виховання Ужгородського університету. Із 1968 р. працює в Луцькому педагогічному інституті імені Лесі Українки (нині – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки): від 1975 р. – завідувач кафедри фізичної культури, 1979 р. – декан факультету фізичної культури, на базі якого пізніше створено інститут фізичної культури та здоров'я (його директор 1994–1997 рр.). Професор кафедри біологічних основ фізичного виховання (від 1993 р.), проректор із навчальної роботи університету (1994–1997 рр.). Від 1998 р. – декан факультету здоров'я, фізичної культури і спорту та проректор з навчальної роботи Міжнародного економіко-гуманітарного університету (м. Рівне).

В. І. Завацький, щиро вболіваючи за розвиток фізичної культури й спорту та виховання здорової нації, не боявся висувати й братися за реалізацію найбільш сміливих ідей і передових проєктів. Будучи деканом факультету фізичної культури, він наполегливо працював для створення належної матеріальної бази. Побудовано спортивний комплекс, стадіон, обладнано спортивні майданчики. За його ініціативи для покращення тренувального процесу було змінено розклад навчальних занять і прийнято рішення надавати стипендію провідним спортсменам. Завдяки вмілому керівництву В. І. Завацького спортивні команди досягли високих результатів, а жіноча й чоловічі команди з гандболу були неодноразовими чемпіонами та призерами чемпіонату України серед вищих навчальних закладів. Студентка інституту, заслужений майстер спорту Людмила Гудзь стала бронзовим призером Олімпійських ігор у Барселоні.

Навчальна, спортивна й виховна робота зі студентами була комплексною. Головна ідея Віктора Івановича полягала в тому, щоб дати можливість кожному студентові реалізувати свій потенціал: у спорті, у науковій роботі, громадському житті. З іншого боку, був щоденний і досить суворий контроль за діяльністю студентів у будь-яку пору доби, що сприяло формуванню відповідальності й пунктуальності.

Важливе місце в житті В. І. Завацького займала наукова робота. Серед його численних праць найпомітнішими були монографії та навчальні посібники: «Фізіологічна характеристика рухів як цілеспрямованої поведінки людини», «Фізіологічна характеристика розвитку організму школярів», «Лікувальна фізична культура», «Малий анатомічний атлас», «Практикум з фізичної культури в умовах загальноосвітніх закладів», «Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи», «Цілеспрямовані дії фізичних вправ на розумову працездатність людини». Після аварії на Чорнобильській АЕС під керівництвом Віктора Івановича створену наукову групу, представники якої обґрунтовували зміст та нормування фізичних навантажень

дітей, які проживали в зоні радіаційного контролю. Результат роботи – публікація навчального посібника «Соціальні та медико-біологічні особливості життєдіяльності дітей і дорослого населення, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС» та захисти кандидатських дисертацій О. Т. Мазурчука, Е. М. Навроцького, В. В. Пантіка, В. В. Чижики.

В. І. Завацький у 1997 р. в Київському університеті імені Тараса Шевченка захистив докторську дисертацію «Особливості системної організації сенсорних та сомато-вегетативних функцій в різних умовах життєдіяльності людини». У ній комплексними дослідженнями діяльності зорового, слухового й сомато-сенсорного аналізаторів уперше доказано, що найбільш інформативний показник системної їх організації – величина «постійно стійкої узгодженості» між ними, яка обчислюється як середнє значення коефіцієнтів кореляції між різними показниками функціонального стану організму. Також вивчено закономірності «постійно стійкої узгодженості» сенсорних систем та ієрархію їхніх взаємозв'язків залежно від характеру спортивної чи виробничої діяльності людини.

Велику увагу Віктор Іванович приділяв питанню підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації. У 90-х роках ХХ ст. галузь фізичного виховання й спорту була одна з найменш забезпечених кандидатами та докторами наук. Завдяки активній діяльності В. І. Завацького в Луцьку в галузі фізичної культури почали систематично проводитися наукові семінари й конференції, видаватися збірники наукових праць, навчальні посібники та монографії. Разом із вулканічною енергією Віктора Івановича це стало основою для відкриття в 1998 році на базі Волинського державного університету імені Лесі Українки спеціалізованої вченої ради для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Діяльність цієї ради суттєво активізувала наукову роботу аспірантів та викладачів університету й значно поліпшила забезпеченість науковими кадрами вищі навчальні заклади Західної України.

Після переїзду до Рівного В. І. Завацький досить швидко перетворив факультет фізичного виховання економіко-гуманітарного університету на один із провідних. За його активної участі відбулося кілька гучних нарад та наукових конференцій, створено нову спеціалізовану вчену раду для захисту кандидатських дисертацій. Опубліковано дві частини його останнього підручника з фізіології для студентів факультетів фізичного виховання

На всіх посадах Віктор Іванович демонстрував високі організаторські здібності, проявляв принциповість та наполегливість у відстоюванні інтересів науковців, спортсменів і студентів. Його оптимізм, енергійність, відвертість, привітність та щирість залишили добрий слід на землі й вдячну пам'ять у величезній кількості людських сердець! Світла пам'ять!

*Перший проректор, проректор з адміністрування
та розвитку Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки, доктор наук з фізичного
виховання і спорту, професор Цьось Анатолій Васильович*